

III. Výrobní a pracovní prostředky

Povinnosti zaměstnavatele na úseku provozu a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Které právní předpisy upravují problematiku bezpečného používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí a co je jejich obsahem

Uveďte povinnosti zaměstnavatele při provozu a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Vysvětlete rozdíl mezi průvodní a provozní dokumentací

Uveďte hlavní požadavky na místní provozní bezpečnostní předpis, kdy a kdo ho zpracovává

262/2006 Sb. (§ 102)

Předcházení ohrožení života a zdraví
Pravidelné kontroly výrobních a pracovních prostředků
Bezpečné pracovní podmínky a pracovní prostředí

309/2006 Sb. (§ 4); 378/2001 Sb.; 48/1982 Sb.

Používání zařízení k určenému účelu
Ochranná zařízení
Pravidelné a řádné kontroly, zkoušky, revize
Dokumentace, následné kontroly, požadavky na používání

22/1997 Sb.; 90/2016 Sb., 387/2024 Sb.

Stanovené výrobky. Bezpečný výrobek
Technická dokumentace. Návod

VÝROBNÍ A PRACOVNÍ PROSTŘEDKY

- **Vhodnost pro určenou práci**
- **Ochranná zařízení**
- **Splnění ergonomických požadavků**
- **Neovlivňování nepříznivými faktory pracovních podmínek**
- **PRAVIDELNOST A ŘÁDNOST ÚDRŽBY, KONTROL A REVIZÍ**

POJMOSLOVNÝ APARÁT

➤ **POUŽÍVÁNÍ ZAŘÍZENÍ**

činnost spojená zejména se spouštěním, zastavováním, dopravou, opravou, seřizováním, manipulací, úpravou, údržbou a čištěním po celou dobu jeho provozu,

➤ **OBSLUHA**

*zaměstnanec, který zařízení **používá** a je k této činnosti **oprávněn**,*

➤ **PRŮVODNÍ DOKUMENTACE**

soubor dokumentů obsahujících návod výrobce pro montáž, manipulaci, opravy, údržbu, výchozí a následné pravidelné kontroly a revize zařízení, jakož i pokyny pro případnou výměnu nebo změnu částí zařízení,

➤ **PROVOZNÍ DOKUMENTACE**

soubor dokumentů obsahujících průvodní dokumentaci, záznam o poslední nebo mimořádné revizi nebo kontrole, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, nebo pokud takový právní předpis není vydán, stanoví-li tak průvodní dokumentace nebo zaměstnavatel,

➤ **MÍSTNÍ PROVOZNÍ BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPIS**

předpis zaměstnavatele upravující zejména pracovní technologické postupy pro používání zařízení a pravidla pohybu zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele,

Obdobný pojmoslovný aparát v jiných předpisech

Z 250/2021 Sb.

NV 191/2022 Sb.

NV 193/2022 Sb.

PRŮVODNÍ DOKUMENTACE

*soubor dokumentů, dodaných výrobcem nebo dodavatelem vyhrazeného technického zařízení, **v českém jazyce, který musí být k dispozici po celou dobu provozu zařízení***

PROVOZNÍ DOKUMENTACE

*soubor dokumentů obsahující záznamy o kontrolách, zkouškách a revizích, **místní provozní řád, provozní deník, doklady o kvalifikaci obsluhy, záznamy o opravách a údržbě, harmonogramy, záznamy o činnostech prováděných na provozovaném vyhrazeném technickém zařízení a jiné specifické dokumenty**, vznikající při provozu daného vyhrazeného technického zařízení v rozsahu požadovaném právními a ostatními předpisy k zajištění bezpečnosti a ochrany zdraví při práci*

PRŮVODNÍ DOKUMENTACE

soubor konstrukční, projektové dokumentace a dokumentace pro montáž a opravy vyhrazeného plynového zařízení

MÍSTNÍ PROVOZNÍ PŘEDPIS

předpis zaměstnavatele upravující zejména pracovní a technologické postupy pro používání vyhrazeného zdvihacího zařízení a pravidla pohybu tohoto zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele

SYSTÉM BEZPEČNÉ PRÁCE

pedpis zaměstnavatele zpracovaný a dodržovaný při každé činnosti jeřábu

PRACOVNÍ SYSTÉM

předpis zaměstnavatele zpracovaný a dodržovaný při každé činnosti pracovní plošiny s motorickým pohonem a výškou zdvihu přesahující 1,5 m

NV 378/2001 Sb.

Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání
strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Průvodní dokumentace

soubor dokumentů obsahujících návod výrobce pro montáž, manipulaci, opravy, údržbu, výchozí a následné pravidelné kontroly a revize zařízení, jakož i pokyny pro případnou výměnu nebo změnu částí zařízení

Kontrola bezpečnosti provozu zařízení **před uvedením do provozu** je prováděna **podle průvodní dokumentace výrobce**.

NENÍ-LI

- výrobce znám nebo
 - průvodní dokumentace k dispozici,
- stanoví rozsah kontroly zařízení **zaměstnavatel místním provozním bezpečnostním předpisem**

NV 378/2001 Sb.

Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání
strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Provozní dokumentace

soubor dokumentů obsahujících průvodní dokumentaci, záznam o poslední nebo mimořádné revizi nebo kontrole, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, nebo pokud takový právní předpis není vydán, stanoví-li tak průvodní dokumentace nebo zaměstnavatel

Reprezentuje řádnost plnění povinností

Zařízení **musí být vybaveno** provozní dokumentací

Provozní dokumentace musí být
uchovávána **po celou dobu provozu zařízení.**

NV 378/2001 Sb.

Bližší požadavky na bezpečný provoz a používání strojů, technických zařízení, přístrojů a nářadí

Místní provozní bezpečnostní předpis

předpis zaměstnavatele upravující zejména pracovní technologické postupy pro používání zařízení a pravidla pohybu zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele

NÁSLEDNÁ KONTROLA

musí být prováděna **nejméně jednou za 12 měsíců**
v rozsahu stanoveném místním provozním bezpečnostním předpisem

(nestanoví-li zvláštní právní předpis, popřípadě průvodní dokumentace nebo normové hodnoty rozsah a četnost následných kontrol jinak)

Minimálními požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném zařízením

- používání zařízení k účelům a za podmínek, pro které je určeno, **v souladu s provozní dokumentací;**
- zaměstnavatel **může stanovit** další požadavky na bezpečnost **MPBP**, a to minimálně v rozsahu daném normovou hodnotou
- **zaměstnavatelem stanovený**
 - **bezpečný přístup** obsluhy k zařízení
 - **dostatečný manipulační prostor**se zřetelem na technologický proces a organizaci práce, umožňující bezpečné používání zařízení,

Minimálními požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném zařízením

- **přivádění nebo odvádění všech forem energií a látek, užívaných nebo vyráběných, bezpečným způsobem**
- **vybavení zařízení**
 - **zábranou nebo ochranným zařízením** nebo
 - **přijetí opatření** tam, kde existuje **nebezpečí kontaktu nebo zachycení** zaměstnance pohybujícími se částmi pracovního zařízení nebo pádu břemene
- **montování a demontování zařízení** za bezpečných podmínek v souladu s návodem dodaným výrobcem, nebo není-li návod výrobce k dispozici, návodem stanoveným zaměstnavatelem

Minimálními požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném zařízením

- **spouštění** zařízení **pouze záměrným úkonem** obsluhy pomocí ovládače, který je k tomu účelu určen

- **VYBAVENÍ**
 - **ovládačem pro úplné bezpečné zastavení;**
v době, kdy se zařízení nepoužívá, jeho vypnutí a ve stanovených případech jeho odpojení od zdrojů energií a zabezpečení
 - **ovládačem pro nouzové zastavení,**
který zablokuje spouštěcí ovládače tam, kde je to nutné;
současně se zastavením chodu zařízení nebo jeho nebezpečné části se musí vypnout přívody energií k jeho pohonům, s výjimkou případů, kdyby tím došlo k ohrožení života nebo zdraví zaměstnanců

Minimálními požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném zařízením

- **upevnění, ukotvení nebo zajištění**
zařízení nebo jeho části vhodným způsobem, je-li to nutné pro bezpečný provoz a používání
- **neohrožování** zaměstnance **rizikovými faktory**,
například hlukem, vibracemi nebo teplotami, které vyvíjí zařízení
- v případě potřeby
označení výstražnými nebo informačními značkami, sděleními, značením nebo signalizací,
které jsou srozumitelné, mají jednoznačný charakter a nesmí být poškozovány běžným provozem zařízení

Minimálními požadavky na bezpečný provoz a používání zařízení v závislosti na příslušném riziku vytvářeném zařízením

- **vybavení vhodným ochranným zařízením a zabezpečením před ohrožením života a poškozením zdraví tak, aby chránilo zaměstnance zejména před**
 - 1. padajícími, odlétajícími nebo vymrštěnými předměty** uvolněnými ze zařízení,
 - 2. rizikem požáru nebo výbuchu** s následným požárem nebo účinků výbušných směsí látek vyráběných, užívaných nebo skladovaných v zařízení,
 - 3. nebezpečím vzniklým vypouštěním nebo únikem** plyných, kapalných nebo tuhých emisí,
 - 4. možným poškozením zdraví zaměstnance způsobeným zachycením nebo destrukcí pohybující se části zařízení.**

Oprava, seřizování, úprava, údržba a čištění zařízení se provádějí, jen je-li zařízení **odpojeno od přívodů energií**;
*není-li to technicky možné, učiní se **vhodná ochranná opatření**.*

Obsluha musí mít **možnost se přesvědčit, že v nebezpečných prostorech se nenachází žádný zaměstnanec**;
*pokud nelze tento požadavek splnit, bezpečnostní systém před spuštěním, popřípadě zastavením **zařízení musí vydávat zvukový nebo i viditelný výstražný signál**, aby zaměstnanci zdržující se v nebezpečném prostoru měli vždy dostatek času nebezpečný prostor opustit.*

OCHRANNÉ ZAŘÍZENÍ

1. musí mít **pevnou konstrukci** odolnou proti poškození,
2. musí být umístěno **v bezpečné vzdálenosti** od nebezpečného prostoru,
3. **nesmí bránit** montáži, opravě, údržbě, seřizování, manipulaci a čištění; přístup zaměstnance musí být omezen pouze na tu část zařízení, kde je prováděna činnost, a to pokud možno bez sejmutí ochranného zařízení,
4. **nesmí** být snadno **odnímatelné nebo odpojitelné**,
5. **nesmí omezovat výhled** na provoz zařízení více, než je nezbytně nutné,
6. musí splňovat další technické požadavky na blokování nebo jištění stanovené zvláštním právním předpisem, popřípadě normovou hodnotou, nevyplývají-li další požadavky ze zvláštního právního předpisu.

MÍSTNÍ PROVOZNÍ BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPIS

Předpis zaměstnavatele upravuje zejména

- pracovní technologické postupy pro používání zařízení,
- pravidla pohybu zařízení a zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele,

VÝSLOVNÝ ODKAZ NA NORMOVÉ HODNOTY dává obecně nezávazným technickým normám pozici minimálních požadavků, které musí splněny

Pracovně bezpečnostní dokument

Zpravidla nelze jednoduše nahradit návodem k obsluze ve formě dodané výrobcem zařízení

Taxativně předepsané zpracování nesnižuje obecnou povinnost provozovatele

MÍSTNÍ PROVOZNÍ BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPIS

DOPORUČENÝ OBSAH

- Důležitá telefonní čísla
- Technické charakteristiky zařízení
- Povinnosti osob: provozovatel, obsluha, údržba
- Provozní kniha (deník)
- Základní bezpečnostní zásady, vč. první pomoci
- Předepsané vybavení provozu zařízení
- Odkaz na návody k obsluze zařízení
- Řešení havárií a případů požáru
- Činnosti při využívání předpisu

Závaznost

Distribuce

Seznámení s obsahem

Ověření znalosti

Aktualizace

NÁVOD K POUŽITÍ

(dle NV č. 176/2008 Sb.)

1. Údaje o výrobcí; ES prohlášení o shodě
2. Obecný popis; nákresy, schémata, vysvětlivky
3. Popis stanovišť obsluhy a předpokládaného použití
4. Výstrahy týkající se nepřípustných způsobů použití
5. Pokyny k montáži, instalaci a připojení
6. Rizika zůstávající i přes přijatá opatření
7. Pokyny týkající se ochranných opatření a OOPP
8. Podmínky pro dopravu, montáž, demontáž, zkoušení v době nepředvídatelných poruch
9. Popis operací při seřizování a údržbě pro obsluhu
10. Informace o emisích hluku šířícího se vzduchem

NÁVOD K POUŽÍVÁNÍ

(z průvodní dokumentace dle ČSN EN ISO 12100)

- 1. Informace týkající se přepravy, manipulace a uskladnění**
- 2. Informace týkající se instalace a uvedení do provozu**
- 3. Technická charakteristika a diagramy**
- 4. Informace týkající se používání**
 - *předpokládané použití; ovládače, sdělovače*
 - *seřizování, prostředky pro zastavení (zejména nouzové)*
 - *rizika, která nemohla být vyloučena konstruktérem*
 - *rizika, která mohou být vytvářena určitým použitím stroje ,a nezbytná specifická ochranná zařízení*
 - *předvídatelné nesprávné použití a zakázané používání*
 - *používání OOPP, požadované zaškolení*
 - *značky a psané výstrahy srozumitelné v zemi použití*
- 5. Informace pro údržbu**
 - *povaha a četnost prohlídek*
 - *činnosti vyžadující zvláštní zručnost – výhradně odbornou způsobilost*
 - *činnosti nevyžadující zvláštní zručnost – může provádět obsluha*
 - *informace týkající se vyřazení z provozu*
 - *informace pro nouzové situace*

MÍSTNÍ PROVOZNÍ BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPIS
Výslovné požadavky na jeho zpracování

NV 168/2002 Sb.

Zaměstnavatel při provozování dopravy dopravními prostředky organizuje práci zaměstnanců v souladu

- s tímto nařízením,
- se zvláštními právními předpisy,
- s návodem dodaným výrobcem pro provoz a používání dopravních prostředků a
- **s místním provozním bezpečnostním předpisem** vydaným zaměstnavatelem, kterým se stanoví
 - pracovní a technologické postupy pro bezpečné provozování dopravy,
 - bezpečnost provádění jednotlivých pracovních operací s ohledem na zvláštnosti pracoviště a pracovní prostředí, na možné ohrožení zaměstnanců povětrnostní situací a na pravidla dorozumívání mezi zaměstnanci při pracovních operacích.

NV 339/2017 Sb.

Při soustřeďování dříví zaměstnavatel musí zajistit, aby ...

... **soustřeďování dříví vrtulníkem** bylo prováděno na základě místního provozního bezpečnostního předpisu zpracovaného pro dané pracoviště

Pro **práci ve výškách s řetězovou pilou** musí zaměstnavatel zajistit zpracování místního provozního bezpečnostního předpisu.

MÍSTNÍ PROVOZNÍ BEZPEČNOSTNÍ PŘEDPIS

předpis zaměstnavatele upravující zejména

- *pracovní technologické postupy pro používání strojů, technických zařízení, dopravních prostředků a nářadí a*
- *pravidla jejich pohybu a pohybu zaměstnanců v prostorech a na pracovištích zaměstnavatele.*